Ніва

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 51 (512) | ГОД X | 19 СНЕЖНЯ 1965 г. | ЦАНА 60 гр

Перадз'ездаўская трыбуна

З гуртком ці без гуртка

Л. МАЙСЕЮК

Паводле статута БГКТ гурток з'яўляецца найменшым звяном у структуры арганізацыі, асноўнай клеткай цэлага арганізма г. зн. таварыства. Як гэта часта бывае: статут адно, а жыццё другое. Жыццё ў гэтым выпадку, — што сталася ўжо нават афіцыйна прызнаным фактам — пайшло сабе зусім іншай дарогай! Як не намагаўся актыў, члены і працаўнікі Галоўнага праўлення таварыства, упоперак пастановам чарговых пленумаў і з'ездаў — упарты гурток гэтак і не пачаў працаваць. Зараз будзем святкаваць дзесяцігоддзе працы таварыства і хацелася б ўбачыць чалавека, які б у сваю чаргу, бачыў сваімі вачыма адзін хаця б сапраўдны гурток. Самому яшчэ не давялося, хаця быў час, калі моцна шукаў... Не мастацкі гурток, якіх поўна і якія развіваюцца і будуць развівацца, а гурток паводле агульнапрынятых у такім выпадку прынцыпаў, з дакументацыяй г. зн.:

1) са спісам членаў,
2) з пратаколамі сходаў і пасяджэнняў праўлення,
3) з планамі працы,
4) з паметкамі аб заплачаных членскіх узносах,
5) з іншымі слядамі ягонай працы ў асяроддзі.

Гурток у такім разуменні слова здаецца вогуле не існуе. Ці не сорамна да гэтага прызнавацца? Сорамна можа быць толькі таму, што так позна прызнаемся. Сэнс кожнай грамадскай працы зводзіцца да разумення жыцця і з'яў, якія ў ім выступаюць. І якія б разумныя законы не выдумалі для гэтага жыцця, калі яны нежыццёвыя, не выплываюць з гэтага жыцця і не адлюстроўваюць яго патрэб, яны заўсёды застануцца фікцыяй. Можна разважыць гэта больш канкрэтна.

На нашай вёсцы дзейнічае шмат грамадскіх і культурна-асветных арганізацый. Там і Саюз вясковай моладзі, і Ліга жанчын, і Ліга абароны краю, і Польскі Чырвоны Крыж і інш. Саюз вясковай моладзі выхоўвае новага селяніна, наследніка бацькаўскай гаспадаркі. Ліга жанчын памагае жанчынам здабываць новыя патрэбныя ў гаспадарстве веды, ці нават новыя прафесіі. Польскі Чырвоны Крыж змагаецца за чыстату і гігіену і гэтак далей і далей. І вось аднойчы паўстае новая арганізацыя: Беларускае грамадска-культурнае таварыства. Што робіць гэтая новая арганізацыя? Бярэ ад так званых «братніх арганізацый» па адным пункце з праграмы і паклікаўшы фармальна гурток ставіць перад ім наступныя задачы: выхаваць новага селяніна, наследніка бацькаўскай гаспадаркі, памагчы жанчынам здабыць новыя і патрэбныя веды, змагацца за чыстату і гігіену і інш. А ўсё гэта робіць з асаблівым жарам, таму што мы беларусы. Бедны член паклікананага такім спосабам гуртка, аднаго толькі не можа зразумець: чаму гэта ад яго патрабуюць яшчэ членскія ўзносы?

Нарысаваная тут схема можа выклікаць засцярогі: 1) што яна занадта ўпрошчвае ўсю даволі складаную праблему, 2) што аўтар прапануе відавочна нейкую беларускую «апалітычную» арганізацыю, адарваную ад жыцця і ад задач, якія стаяць перад усёй нашай грамадскасцю. Лёгка справіцца з гэтымі засцярогамі. Бо што схема ўпрошчана — факт, але

(Працяг на стар. 5)

Маладыя разгар

Набліжаецца III з'езд Саюза вясковай моладзі ў Беластоку. Перадз'ездаўскія працы ў разгары. Ва ўсіх паветах адбыліся ўжо павятовыя з'езды.

У сувязі з такой падзеяй мы размаўляем са старшынёй Ваяводскага праўлення ЗМВ СТАНІСЛАВАМ КРУШНЕЎСКІМ.

— Як выйшлі павятовыя з'езды?

— На дзіва добра. Дэлегаты з'язджаліся ў 97%.

Нашы інтэрв'ю

фота З. Зарэмба

— Абсалютная большасць моладзі не думае ўцякаць з вёскі...

Вялікае зацікаўленне працай ЗМВ. Многа добрага актыву. Гаварыла моладзь аб справах істотных. Моцна выйшлі справы сельскай гаспадаркі, грамадскія чыны, развіццё культуры ў павеце, адукацыя моладзі. Многія ўзнімалі пытанне пераходу маладых з ЗМВ у партыю, падкрэсліваліся справы маралі, крытыкавалася негаспадарнасць.

Выйшла многа цікавых ініцыятываў моладзі, для прыкладу, на свае патрэбы гурток ЗМВ у Сухавольцах (Гайнаўскі павет) засеяў 40 га аблогаў аўсом, або ў Прыбудах у Гайнаўскім — гурток прыняў апеку над ляснымі звярамі.

— Усё, пра што гаворыце, сведчыць, аб рангу вясковай моладзі яе пастаянным росце.

— Я збудаваны нашай моладдзю. Прыгожыя яе выступленні. Гэтая моладзь нічым не адрозніваецца ад гарадской. Малады гаспадар умее цяпер гаварыць і ведае што.

— Не ад рэчы тады будзе тут даць кароткае акрэсленне: якая цяпер вясковая моладзь.

— Гэтая моладзь выхоўвалася ў перыяд вялікай крытыкі. Навучылася многаму. У войску, у школах, па радыё, тэлебачанню. Убачыла іншы свет. І прыняла не негацыю, але новае жыццё хоча заводзіць на вёсцы. Абсалютная большасць моладзі не думае ўцякаць з вёскі — іх адказ усім — мы на вёсцы зменім жыццё. І яна бачыць дарогу для сваіх намераў.

— Якая ж яна, дарога вясковай моладзі?

— Культ умеласці і ведаў. На прыкладзе горада яна навучылася, што можна здабыць усё, калі чалавек здабудзе адукацыю. Не можна быць гаспадаром, маючы толькі сілу і вынослівасць каня. Але ўсё можна змяніць праз веды. Адгэтуль і пагоня сярод вясковай моладзі за курсамі, школамі на вёсцы. На завочныя сельскагаспадарчыя тэхнікумы ў гэтым годзе было значна больш ахвотных абсальвентаў ПР і СПР чым месц. Ніколі дагэтуль так не было.

(Працяг на стар. 5)

Юрась Свірка

Мой вечны, мой мудры бор...

Мой вечны, мой мудры бор,
Я зноў навастрыў тапор.
Лязо уваб'ецца ў камлі —
І соснам ляжаць на зямлі.

А я ж без цябе, як без рук,
Мой вечны, мой мудры друг.
І здарыцца так у жыцці,
Што мне да цябе не дайсці.

І я больш не ўбачу цябе,
І я не пачую твой спеў...
Мой вечны, мой мудры бор,
Я кінуў на дол тапор.

фота: Ул. Паўлючук

На здымку бачым выступленне К. Кісялёва.

БЕЛАРУСЬ НА ВЯЛІКІМ ФОРУМ

Беларуская і Украінская ССР належаць да Арганізацыі Аб'яднаных Нацый (ААН) незалежна ад прыналежнасці да гэтай арганізацыі СССР. Беларуская дэлегацыя прымае актыўны ўдзел у працах ААН. Нядаўна ў Першым Камітэце (Палітычны і Бяспекі) было заслухана выступленне кіраўніка беларускай дэлегацыі міністра Кузьмы Кісялёва ў справе нуклеарнай зброі.

КРЫЧАЎСКАЯ НАРАДА

Крычаўскі цэментавы камбінат на Беларусі лічыцца адным з найлепшых ва ўсім Савецкім Саюзе. Тут адбылася ўсесаюзная нарада спецыялістаў цэментавай прамысловасці.

ЭЛЕКТРОННЫ МОЗГ

Беларускія канструктары стварылі новую электронна-вылічальную машыну «Мінск—23». Новая машына ў секунду выконвае 2,5 тысячы аперацый над пяцізначнымі лічбамі, а яе «памяць» можа змясціць сорак тысяч алфавітна-лічбавых знакаў. Гэтае цуда прымае таксама інфармацыю па тэлефону і тэлеграфу, і перадае іх таксама па тэлефону або па тэлеграфу. Проста, як чалавек!

НА ЭКРАНАХ СВЕТУ

Беларускія фільмы ведаюць ужо ў 120 дзяржавах свету. Такія фільмы, як: «Дзяўчынка шукае бацьку», «Дзень, калі спаўняецца 30 год», «Вуліца малодшага сына», «Чырвонае лісце», «Веснавыя навальніцы» пабачыла мільёны людзей у Афрыцы, Азіі, Амерыцы, Японіі і т.д.

Варта падкрэсліць, што беларускія фільмы ахвотна купляюць тэлевізійныя кампаніі.

ЭКСПАРТ

Мінскі станкабудаўнічы завод нядаўна выслаў заграніцу некалькі партый заказаў — між іншым, у Польшчу, Чэхаславакію, Югаславію, Аб'яднаную Арабскую Рэспубліку, Індыю.

БАГАТАЯ канферэнцыя

11.XII. г.г. адбылася справаздачна-выбарчая канферэнцыя гарадскога аддзела БГКТ у Беластоку. Гэта першая канферэнцыя ў цэлай справаздачна-выбарчай кампаніі, якая адбываецца ў сувязі з V з'ездам нашага таварыства.

На гэтай канферэнцыі былі кранугы важкія справы, якія датычаць нашага таварыства ўвогуле.

Перад усім, вельмі моцна высоўвалася праблематыка ўзаемнага супрацоўніцтва БГКТ з ўсімі арганізацыямі ды ўстановамі. Дарэчы будзе зазначыць, што ідэя супрацоўніцтва ў цяперашнім статуце БГКТ сфармулявана, як фрагмент дзейнасці. Тым часам павінна яна быць падставай дзейнасці.

Прытым звернута ўвагу на некаторыя даволі агульныя фармулёўкі статута БГКТ, што спрыяе ўзнікненню крайнасцей у інтэрпрэтацыі яго палажэнняў. Між іншым, няясная роля і кампетэнцыі рэвізійнай камісіі.

Прапануецца ўвясці ўдакладненні адносна членства БГКТ («членам БГКТ перастае быць той, хто не плаціць 2—3 гады складчын»). У сучасны момант наглядаецца з'ява неапраўданага росту эвідэнцыі ў параўнанні да колькасці фактычных членаў нашага таварыства. Прапануецца таксама ўвясці санкцыі адносна членаў праўлення аддзелаў («у выпадку абыякавасці члена праўлення, праўленне мае права прагаласаваць за выключэннем з праўлення такога члена».) Такая завостранасць у трактоўцы членаў праўлення прадыктаваная інтарэсамі дзейнасці нашай БГКТ-аўскай арганізацыі, якую нярэдка паралізуюць, так званыя, фігуранты. Член праўлення павінен адчуць усю адказнасць свайго выбару ва ўлады нашай арганізацыі і ўсур'ёз аднесціся да выбару сваёй асобы.

Падкрэслівалася роля платнага працаўніка аддзела, які павінен быць свайго роду маторам рытмічнай працы. Вядома, аднак, што адзін працаўнік проста «утопіцца» ў звалцы спраў, калі не акажуць яму шырокай падмогі члены праўлення і актывісты. Неяк мімаходам закранаўся пытанне форм ведзенай працы, але дыскутанты на гэтай канферэнцыі хутка дайшлі да вываду, што — «формы самыя ў сабе добрыя, толькі залежыць, як іх арганізуецца і рэалізуецца». Такое сцверджанне надзвычай істотнае, калі зважым той факт, што сярод некаторых актывістаў адчуваецца тэндэнцыю шукаць прычын няўдач у, так званых, дрэнных формах дзейнасці таварыства. Навучыліся мы апрацоўваць амаль ідэальна дасканалыя планы, але яшчэ неяк не ўмеем ці не хочам уводзіць іх у жыццё, ажыццяўляць.

Асноўная людская база дзейнасці аддзела — гэта моладзь, дзяўчаты і хлопцы. На жаль, не знаходзіла гэта адпаведнай прапорцыі ў асабовым складзе праўлення і тым самым адмоўна адбіваецца на выніках ягонай дзейнасці. Неабходна больш смела выбіраць у праўленне маладых актывістаў, якім, мабыць, не заўсёды стае дасведчання, але затое шмат маюць яны запалу і энергіі. Хаця гаворачы гэта мелася на ўвазе гарадскі аддзел БГКТ у Беластоку, тым не менш, датычыць гэта ўсіх праўленняў аддзелаў нашага таварыства. Як жа на месцы тут словы аднаго з дыскутантаў, які сказаў што — «найляпей разумеюць моладзь маладыя».

Першараднай задачай беластоцкага аддзела з'яўляецца ўзбагачэнне клубнай дзейнасці ў гарадской святліцы БГКТ. Пастулавалася стварэнне куткоў зацікаўлення — абсталяванне фотааматарскай майстэрні, пашырэння артыстычных курсаў, купля більярднага стала і т.д.

Словам справаздачна-выбарчая канферэнцыя гарадскога аддзела БГКТ у Беластоку была надзвычай багатая каштоўнымі думкамі, прапановамі і заўвагамі.

Выбрана новае праўленне аддзела ў складзе 20 асоб, пераважна маладых актывістаў. Для кіраўніцтва штодзённай дзейнасцю аддзела гэтае праўленне выбрала шасціасабовы **прэзідыум** праўлення ў наступным складзе: старшыня Кастусь Масальскі, намеснік старшыні Уладзімір Куршэль, сакратар Вера Леўчук і члены прэзідыума — Люба Кулыгіна, Пятро Стасевіч, Янка Дамброўскі.

Трохасабовую рэвізійную камісію аддзела ўзначаліў Хведар Садоўскі.

(СЯ)

ЦІ БУДЗЕ РЭПРЭЗЕНТАВАЦЬ БЕЛЬСК?

Бельскі харавы калектыў узмоцнена працуе над дасканаленнем свайго мастацтва. Мае ён магчымасці стацца адным з лепшых самадзейных харавых груп. Да калектыву прыходзяць новыя людзі. Побач рэпетыцый, якія адбываюцца кожную сераду, хор наогул адзначаецца вялікаю актыўнасцю. Хор паўстаў у лютым гэтага года, але змог ужо даць 13 канцэртаў у розных асяроддзях і мясцовасцях ваяводства. Апрача гэтага члены калектыву і яго праўленне арганізуюць вельмі добрыя вечарыны-забавы. Значыць у бельскім калектыве можна папрацаваць, выказацца здольнасцямі, культурна правесці час.

У апошнім часе хор выступаў на ўрачыстым сходзе з нагоды 48-ай гадавіны Кастрычніцкай рэвалюцыі і запаўняў артыстычную частку ў Дзень настаўніка. Трэба сказаць, што хаця тут гледачы былі больш патрабавальнымі, выступленні хору ўспрыймалі з сімпатыяй, увагай і аптымізмам. Вельмі важным здаецца, што калектыў расце і мацнее. Варта дадаць, што многа мацнейшыя арганізацыі ў Бельску да гэтага часу не патрапілі арганізаваць нешта падобнага, хаця іх, нават матэрыяльныя ўмовы, многа лепшыя. Значыць, аб тым быць ці не быць хору, перад усім, вырашае заангажаванасць калектыву.

Пасля выступленняў у Дню настаўніка выйшла прапанова: злучаць часамі калектыў з хорам Педагагічнага ліцэя, паколькі артыстычным кіраўніком абодвух з'яўляецца адзін і той жа настаўнік. Здаецца, што думка вартая спробы. Толькі аб яе здзейсненні не зможа вырашаць калектыў БГКТ. Тут патрэбнае заангажаванне ўсіх тых, хто кіруе культураю ў павеце і хто хоча мець свой калектыў-рэпрэзентацыю. Гэта павінна быць карысным не толькі з мастацкага боку, але і выхаваўчага. Будучыя настаўнікі могуць тут практычна знаёміцца і наглядаць форму працы, якую прыдзецца весці ў т.зв. тэрэне.

Трэба яшчэ раз звярнуць увагу гаспадароў Бельска, што харавы калектыў БГКТ — гэта адзіны не школьны мастацкі калектыў у Бельску, які паўстаў з добрай волі энтузіястаў, людзей розных прафесій і ўзросту. Здаецца даўно ў Бельску не было калектыву, які так ахвотна выязджаў бы з канцэртамі. І таму нельга яго пакідаць самога сабе. Калектыву патрэбна маральная дапамога, дапамога ў шуканні новай ініцыятывы ў развіванні новых форм працы.

А. Лабановіч

Успаміны 34

По прапанове, здаецца, таварыша Якуба Бонка мяне выбралі ў склад кіраўніцтва камуны. Была гэта ўзнагарода за маю актыўнасць у дзейнасці калектыву палітычных вязняў і за стойкасць у час судовага разбору нашай справы. Супольна з іншымі таварышамі прыйшлося мне планаваць і праводзіць складаную, але рашучую барацьбу камуністаў ва ўмовах турэмнага заключэння.

Турэмная адміністрацыя сістэматычна абмяжоўвала правы палітычных вязняў. Нават з выгляду хацела яна нас зраўняць са звычайнымі крымінальнымі злачынцамі. Змаганне камуністаў за захаванне ўласнай цывільнай вопраткі цягнулася ўжо гадамі — ад моманту ўвядзення новага турэмнага статута. Цяпер аднак начальнік беластоцкай турмы, балаховец Чэрвінскі, пачуўся на столькі моцным, што загадаў сваім падначаленым сілай пераапрануць нас у турэмную арыштанцкую вопратку. Бралі групамі па некалькі чалавек. Акружалі іх ахраннікі і, б'ючы чым папала, насільна распраналі з усяго, што было сваё. На ўсялякія пратэсты і дэманстрацыі адпавядалі маўчаннем і пабоямі. Мы рашылі аб'явіць галадоўку. Сталася гэта восенню 1936 года. Аднаго дня раніцай выкінулі мы на калідор усе запасы ежы і міскі. У час ранішняй пераклічкі ў камеры з'явіўся раз'юшаны пшадоўнік. Мы заявілі:

— Пратэстуем супраць пераапранання палітычных вязняў у турэмную вопратку, супраць біцця і здзекаў! Аб'яўляем галадоўку!

— А пратэстуйце сабе на здароўе! — са з'едлівай усмешкай адказаў пшадоўнік і, стукнуўшы дзвярыма, пайшоў далей.

Камуністы былі салідарныя. Да галадоўкі прыступілі ўсе. Ежу прыносілі нам нармальна, быццам нічога не змянілася. Мы, не дакнуўшы яе лыжкай, выстаўлялі на калідор. На трэці дзень камендант прыказаў адабраць нам пасцель. Прыйшлося спаць на голай жалезнай сетцы. Аднак і гэтае зверства нас не зламала. Ішоў чацвёрты... пяты... шосты... дзень. Не хапала ўжо сіл. Многія таварышы пачалі пухнуць. Камендант турмы, каб зламаць нашу стойкасць, выклікаў да сябе на размову некалькіх таварышаў, якія па яго меркаванню, кіравалі камуністамі ў турме. Сярод іх знайшоўся і я. Размова была кароткая.

— Патрабую зараз жа спыніць галадоўку! — закрычаў Чэрвінскі. Я спрабаваў прадставіць яму нашы патрабаванні. Камендант не даў мне гаварыць і заявіў:

— Аб ніякіх патрабаваннях не хачу слухаць! У мяне пад камандай 70 з лішнім ахраннікаў і яны зробяць з вамі ўсё, што я загадаю.

Бачучы безнадзейнасць нашай барацьбы, кіраўніцтва камуны, каб дашчэнту не знішчыць здароўя вязняў, пасля сямі дзён дало загад адмяніць галадоўку. Змучаныя сямідзённым шчырым пастом ахраннікі лёгка пераапранулі ў арыштанцкую вопратку.

Турэмныя дні падобныя да сябе як каляндарныя лісткі. Мы ведалі, што найбольш суровыя прыгаворы толькі нямногіх камуністаў адвядуць ад рэвалюцыйнай барацьбы. Трэба было тады аднастайныя турэмныя дні выкарыстаць дзеля навукі. Хто больш ведае, той патрапіць лепш змагацца. Такім вось чынам радавых членаў партыі пераўтваралі мы ў турме ў арганізатараў і правадыроў рэвалюцыйнага руху. Гэта лічылі мы асноўным заданнем камуны.

Рэлігійная вайна ў Бельску Падляшскім у гадах 1633-1636

У 1596 годзе заключана была т. зв. «царкоўная унія», у выніку якой частка праваслаўнага духавенства падпарадкавалася папству, захоўваючы ў царкоўных абрадах і багаслужэннях поўныя элементы праваслаўнай царквы. Частка праваслаўных, якія не далучыліся да уніі (т.зв. «дызуніты») падвяргалася рэпрэсіям з боку ўлад тагачаснай Польшчы, а веравызнанне іх лічылася нелегальным. Былі гэта часы найбольш суровай каталіцкай рэакцыі, часы панавання караля Жыгімонта III і раз'юшанай прапаганды іезуіта Пятра Скаргі.

У 1632 годзе на трон уступае сын Жыгімонта Уладзіслаў IV. На каранацыйным сейме ў 1633 годзе новы кароль абвяшчае між іншым грамату аб рэлігійнай талеранцыі ў адносінах да праваслаўных. У грамаце гэтай чытаем між іншым:

«Усім не знаходзіўшымся ў уніі (праваслаўным) падцвярджаем свабоду багаслужэнняў ва ўсіх гарадах, гарадках і манастырах у Кароне і ў Вялікім Літоўскім княстве, а таксама згодна з даўнімі правамі і канстытуцыямі зацвярджаем усе брацтвы, школы, семінары і багадзельні, якімі яны валодаюць, і ўсе прывілеі, якія яны маюць».

Пастановы караля Уладзіслава прынамсі ў поўнай меры развязалі рукі апазіцыі супроць уніі і ажывілі супрацьдзеянне гэтай своеасаблівай форме паланізацыі ўсходніх акраін Рэчыпаспалітай.

Між іншым у Бельску Падляшскім актывізуе сваю дзейнасць т. зв. «Багаяўленскае брацтва» згуртаванае вакол Багаяўленскай царквы. Брацтва гэтае вядзе праз некалькі гадоў з уніятамі зацятую барацьбу за гэтую царкву. Барацьба гэтая не пазбаўленай была драматычных момантаў. Так, напрыклад, у маі 1633 года ў царкву прыехаў уніяцкі епіскап Іосіф Мксей-Бакавецкі. Пасля аднаго з багаслужэнняў епіскап увайшоў у спор з праваслаўнымі аб правах да Багаяўленскай царквы. Праваслаўныя так знервавалі епіскапа, што той прыказаў заарыштаваць двух з праваслаўных і закнуць іх у алтары царквы, як вязняў, што і было зроблена.

Іншым зноў разам, калі гэты ж епіскап хацеў адамкнуць царкву, праваслаўныя накінуліся на яго з крыкам «бей, бей, бей», і толькі уніяты адратавалі епіскапа ад пабояў. Вядома аб тым з заявы, якую пасля гэтага склаў епіскап Бакавецкі ў Браньскі суд.

Вынік гэтай барацьбы быў такі, што 3 жніўня 1633 года каралеўскі камісар Сямён Вюцінскі афіцыйна зацьвердзіў права праваслаўных да царквы, якая была прадметам спору. Але ўжо пасля месяца часу, 8 верасня уніяты і каталікі, выйшаўшы з касцёла, узброіліся чым хто мог, выламалі замкі ў Бельскай Багаяўленскай царкве і павесілі свае; у некалькі дзён пазней разаграбанай была школа Бельскага брацтва, а яе ж настаўнік (бакалаўр) пабіты.

Падобныя спрэчкі паміж праваслаўнымі і уніятамі характэрныя былі не толькі для Бельска, але і для іншых гарадоў Польшчы. У сувязі з тым у сакавіку 1635 года кароль паклікаў спецыяльную камісію, якая мела падзяліць царквы паміж праваслаўных і каталікаў. Камісія гэтая прыбыла ў Бельск у год пасля яе паклікання, у сакавіку 1636 года.

Як не дзіўна, але уніятаў у Бельску каралеўская камісія налічылася ўсяго 15 чалавек. Сведчыць гэта праўдападобна аб тым, што многія з Бельскіх мяшчан пераходзілі з веравызнання на веравызнанне ў залежнасці ад палітычных настрояў. Праваслаўных успамянутая камісія не пералічыла, сцвердзіла аднак, што было іх у Бельску «вялікі тлум».

У выніку такіх абставін камісары прысудзілі праваслаўным не толькі Багаяўленскую, але і дзве іншыя царквы: Нікалаеўскую і Васкрэсенскую з зямлёю і ўсімі прыналежнасцямі. Камісія ў Бельску выдала яшчэ некалькі прыемных для праваслаўных пастаноў, а на заканчэнне зрабіла Бельскім мяшчанам такое памоцна...

(Працяг на стар. 4)

Працы I-га Агульнапольскага белавежскага пленэра. Белавежскі пейзаж. Януш Ганкоўскі (Сопат).

Вакальнае майстэрства Міхася Забэйды

Яшчэ ў нашай памяці зусім свежыя ўражанні пасля гастроляў Міхася Забэйды - Суміцкага на Беласточчыне. Пісалі мы аб іх у некалькі нумарах «Нівы». Але гэта былі проста журналісцкія ўражанні. Сёння даем слова вядомаму чэхаславацкаму музыкальнаму крытыку дру Рудальфу Фікрле, які дасць сваю ацэнку нашаму нядаўняму госцю.

Цяжка даць канчатковую характарыстыку артыста, які яшчэ прадоўжвае свой творчы шлях. Невядома што ён можа яшчэ нам паказаць. Асабліва ў спеваков мы сустракаем вялікія цяжкасці, таму што няма інструмента больш тонкага і больш падпадачагася знешнім уплывам, чым чалавечы голас. Толькі нямногім дадзена захаваць на працягу доўгіх гадоў свежасць, бляск, афарбоўку, гучнасць голаса.

Вакальнае майстэрства Міхася Забэйды мы не можам ахарактарызаваць у некалькіх фразах. Трэба было б зрабіць усебаковы разбор, каб атрымаць сцэпльны, праўдзівы, маляўніча - выразны партрэт артыста.

У кожнага вялікага артыста дапускаецца тэхнічная суверэннасць валодання голасам. Тэхніка — падстава, шлях, без якога нельга дабіцца дасканалага, поўнага вакальнага выканання. Зразумела, што тэхнічная суверэннасць Забэйды, выдатнага і вопытнага спевака, — без усялякага сумнення. І таму звернем увагу на дыкцыю, стыльнасць, музыкальнасць і багацтва праграмы — усё тое, што неабходна для беззаганнай інтэрпрэтацыі і што дадзена далёка не кожнаму спеваку.

Дыкцыя Забэйды незвычайна дакладная. Ён шчасліва спалучае кантылену з выразнасцю слова. У спевакоў, якія строяць сваю артыстычную інтэрпрэтацыю на Bel canto, мы часта сустракаем аднабаковае захапленне прыгажосцю меладычнай фразы, прычым зразумеласць і выразнасць слова застаецца без увагі. Забэйда, які спачатку свайго пеўчага шляху з'яўляецца прадстаўніком Bel canto, прысвяціў усе свае сілы і здольнасці прыгожасці гука. Ён заўсёды быў паслядоўнікам свежай, льючайся і прыгожа нарастаючай кантылены. Але ён не абмяжоўваецца адным Bel canto. Гэтую лінію Забэйда заўсёды вёў да канца, на якой мове ён не спяваў бы. Гэтая надзвычайная якасць добрая і тым, што Забэйда, які ведае некалькі моў, заўсёды падыходзіць да тэксту з боку музыкальнасці мовы, на якой ён спявае. Ён адасабляе ее меладычнае цячэнне музыкальнасць слова і цэлых фраз, яе знешні і ўнутраны рытм. Меладычная лінія, выразнасць якой заўсёды знаходзіцца ў поўнай згоднасці з намерам аўтара, не можа быць ніколі аслаблена якасцю дэкламацыі.

Канстантай вакальнага майстэрства Забэйды з'яўляецца стыльнасць спевака. Багацце выхавання, паказу, якое вынікае з ведання стылю кампазітараў і нацыянальнай культуры, адлюстроўваецца ў стыльнасці інтэрпрэтацыі Забэйды. Ён умее вельмі чула і тонка разбірацца ў музыкальных эпохах, стылях і пасобных аўтарах, ён ведае тыпічныя для кожнага з іх творчыя рысы і сваім майстэрствам дае уласцівы ім характар і сапраўдную форму. Ён ахопліває музыку ўсёй сілаю сваёй гарачай натуры, а музыка, у сваю чаргу, ахутвае яго сваімі нябачанымі сеткамі, паглынае яго і нясе ў свае непранікальныя глыбіні.

Так узнікае выключнае зліццё музыкі і артыста, зліццё, якое знешне праяўляецца ў пакараючай артыстычнай інтэрпрэтацыі.

Забэйда ніколі не стараецца аблегчыць сабе свае выступленні. Ён не гнацца за папулярызацыяй сваёй мэты, за маментальнымі поспехамі, або таннымі эфектамі. Ён заўсёды ставіў перад сабою вялікія заданні. Чым больш яны былі цяжкімі, з тым большым натхненнем, энергіяй і запалам ён браўся да іх; якасць уласцівая толькі вялікім артыстам. Работу ён вёў заўсёды ўсебакова, не забываючы ні найменейшых дэталяў.

Рэпертуар Забэйды амаль бязмежны. Ён уключае вакальную літаратуру шматлікіх нацыянальных культур ад мастацкіх кампазіцый да народнай песні. Дзякуючы яму мы маем магчымасць знаёміцца з майстэрствам песні не толькі ўсіх славянскіх народаў, але таксама з песнямі паўночных і раманскіх народаў.

Др РУДАЛЬФ ФІКРЛЕ

У ТЭАТРЫ „СВЕРШЧ"

ЛЕГЕНДА АБ ЯДВІСІ

Папулярны кукальны тэатр «Свершч» выступіў з новай п'есай. Гэта «Легенда пра прыгожую гару». Аўтар яе — беластоцкі журналіст Рышард Краська. Легенда выводзіцца з Сувальскай зямлі, дзе і гара такая ёсць. Расказвае аб бяздушным немцу Гугоне, якога людзі звалі Крукам. Глуміў ён і грабіў без усялякай літасці. Яго дачка, што нарадзілася з маці славянкі, мела добрае і спачувальнае сэрца. Сяляне яе любілі. Д'ябал карае бацьку, за яго грахі таксама і дачку: паглынае іх гара. Бацька — Крук ніколі з яе не выйдзе, а дачку прыгожую Гэдвігу можа выратаваць смелы і сільны чалавек.

І вось праходзяць стагоддзі. Яська — адважны хлапец штоноч пільнуе гары, каб забраць з яе Ядвігу. Але злыя моцы ссылаюць на яго страшныя пробы. Апошняй не пераносіць — аглядаецца назад і... Ядвіга застаецца зноў на стагоддзі ў гары.

Гара стаіць на Сувальшчыне. Ядвіга ў ёй чакае на адважнага і смелага.

Рэжысіравала легенду дырэктар Іоанна Пякарская, сцэнаграфію і лялькі праектавала Дарота Лабаноўская. Усё зроблена цікава. Громы, маланкі, землетрасенні. Дзеці і дарослыя маюць мноства ўражанняў.

З гэтай п'есай Беластоцкі «Свершч» выступіць на фестывалі кукальных тэатраў у Торуні.

І яшчэ адносна самой задумы ставіць легенду па тэме і месцу нам блізкую. Гэта хвалю моцна. На нашай зямлі валяюцца горбамі добрыя, цікавыя легенды. Рышард Краська паказаў, як умела можна іх выкарыстаць. Хачу тут падказаць і нашым літаратарам з «Белавежы» тэму і для літаратуры і для аматарскіх гуртковў прыдатную.

В. Л.

фота Януш Пяхоўскі

На здымку: Сялянскі хлопчык Міхаська, якому Крук — бацька Гэдвігі забірае яго цудоўную кароўку Красулю.

НОВАЯ ПРАГРАМА І ШТО ДАЛЕЙ

Нарэшце школы, дзе вывучаецца беларуская мова, атрымалі новыя праграмы на класы I — VIII. У рукі настаўнікаў яны трапілі вельмі позна, бо ў пачатку, а ў некаторых школах у канцы кастрычніка. Ужо гэта ўвяло поўную дэзарганізацыю ў навучанні беларускай мовы.

Настаўнікі, не дачакаўшыся (абяцаных) новых праграм, т. зв. расклады матэрыялу паўпісвалі ў дзённікі паводле старых. Калі паказаліся новыя — пачалі задумоўвацца — што рабіць? Некаторыя пачалі свае планы адразу перарабляць, іншыя думаюць пачынаць вучыць ад другой чвэрці, некаторыя рэалізаваць ад паўгоддзя, а ёсць і такія, якім здаецца, што трэба паводле новай праграмы пачаць вучыць ад новага школьнага года. Кожны з настаўнікаў пасвойму разумее і па-свойму мае рацыю, бо аб тым, калі пачынаць не рэалізаваць, якраз ніхто настаўнікам і не сказаў. Хіба ж недзе на вярху забыліся? А можа не было каму памятаць? У ваяводскім метадычным цэнтры няма секцыі беларускай мовы, значыць няма каму інструаваць павятовых кіраўнікоў секцыі беларускай мовы.

Значыць кожная школа, кожны настаўнік робіць так, як думае, **па-рознаму**. А гэта дрэнная з'ява. Сярод настаўнікаў няма арыентацыі як уводзіць новую праграму ў паасобных класах. Ці ад гэтага года ва ўсіх класах па-новаму (а для гэтага няма падручнікаў), ці толькі ў некаторых класах?

На ацэнку праграмы, з практычнага боку, яшчэ зарана. Але можна мець першыя, паверхоўныя ўражанні. У параўнанні да папярэдняй, гэтая праграма дае большую самастойнасць настаўніку указваючы тэматыку. Не трымае настаўніка пры адным творы (папярэдняя праграма тэматыкі не мела). Настаўнік мае поўную свабоду ў падборы твораў. Багатымі часткамі новай праграмы ёсць: «Увагі аб рэалізацыі праграмы» і «Чытальніцтва і падставы самаадукацыі». Настаўнікаў, і не толькі, здзіўляе, што праграма надрукавана на польскай мове. Гэта ж прадмет, не якойсці замежнай, а сваёй, роднай мовы.

Некаторыя настаўнікі закідаюць новай праграме, што яна надта агульная, ідэнтычная як і для польскай мовы. Аднак трагедыя не ў ідэнтызме (падобнасці), але ў тым, што да чытанак польскай мовы ёсць метадычныя даведнікі. Настаўнік карыстаючыся імі мае вялікае аблягчэнне. У беларускай мове абсалютна нічога такога няма. Нават тое, што было ў старой праграме, дзе былі пададзены заголовак твора, а ў нізе галоўныя яго праблемы, у новай не існуе. Гэтую справу неабходна наладзіць, хаця б выдаючы метадычную інструкцыю, адбітую на шапірографе.

Як рэалізаваць праграму навучання, калі няма падручнікаў? Гэтае пытанне ставіць сабе кожны настаўнік беларускай мовы. Падручнікаў старых выданняў для класаў V, VI, VII нідзе не можна дастаць. У многіх школах (Плюцічы, Палічна) іх усяго па два — тры экзэмпляры на клас. Калі выйдуць новыя падручнікі, дастасаваныя да новай праграмы, ніхто аўтарытатыўна настаўнікам не можа сказаць.

Шырока патрактаванай часткай новай праграмы з'яўляецца дапаўняючая літаратура. Літаратура багатая і разнастайная. Але і зноў разбежнасць паміж праграмай а тым, што маюць школьныя бібліятэкі. Толькі некаторыя з твораў можна знайсці тут, і то па адным — два экзэмпляры. Выпадак, калі школьная бібліятэка мае адзін экзэмпляр зборніка вершаў для дзяцей «Мой родны кут» выдавецтва ГП БГКТ, а гэтая пазіцыя віднее ў новай праграме ўжо ад трэцяга класа.

Адпаведныя ўлады павінны вырашыць справу большага надзелу грошай на пакупку кніжак да бібліятэк у беларускіх школах. Матывіроўка тут нескладаная. Кожнаму вядома, што беларуская школа, апрача беларускай літаратуры, павінна мець адпаведныя камплекты польскіх кніжак. Дарагуць пакупка кніжак адных адбываліся коштам другіх і наадварот.

Прачытаўшы новую праграму адчуваецца, што яе апрацоўвалі добрыя тэарэтыкі, але не метадыкі пачатковага навучання. Зрэшты, падобна выглядае справа з падручнікамі. Калі яны не зусім добрыя, дык таму, што апрацоўваюць іх людзі, якія нічога супольнага з пачатковым школьніцтвам не мелі і не маюць. Дзеля гэтага, пака праграма часовая, а падручнікаў новых не надрукавана, неабходна было б аўтарам прыслухацца, а калі трэба праканcультавацца з настаўнікамі-практыкамі, пабываць на ўроках у школах.

Аб тым, якая прыдатнасць праграмы да штодзённай працы ў школе, могуць сказаць настаўнікі, педагагічныя працаўнікі. «Ніва» ветліва запрашае на свае старонкі да дыскусіі і выказвання думак.

А. КАРПЮК

Рэлігійная вайна ў Бельску Падляшскім у гадах 1633-1636

(Працяг са стар. 3)

вучэнне: абодва ваюючыя бакі павінны жыць з сабою ў поўнай згодзе і павінны адносіцца да сябе з пашанаю і паважаннем.

Павучэнні аднак павучэннямі, а жыццё жыццём, і неўзабаве пасля ад'езду камісіі распачалася ізноў барацьба паміж праваслаўнымі, а уніятамі. Мацнейшым бокам у гэтай барацьбе, хаця меншым колькасна, былі уніяты, так як стаяў за імі мясцовы апарат тагачаснай шляхецкай дзяржавы.

Праз нейкі час праваслаўныя і уніяты тварылі сабе ўзаімна розныя помсты, у канцы аднак напярэдадні Вялікадня 1636 года Бельскі падстараста Бембноўскі запрасіў у Бельск афіцэра Яна Сакаловіча і звыш сотні салдат, якія занялі сілаю царквы аддаючы іх астаткова уніяцкаму духавенству. Было прытым параненых некалькі чалавек, а праваслаўны святар Паісій Маціцкі арыштаваны і адпраўлены ў турму.

УЛ. ПАЎЛЮЧУК

Рагачоўская кропка

Ва ўсіх мілейчыцкіх вёсках Сямяціцкага павета існуюць сельскагаспадарчыя гурткі. Добрая гэта справа, бо гаспадары маюць магчымасць аблягчыць сваю цяжкую працу на гаспадарцы.

Кажуць, што сельскагаспадарчы гурток у самых Мілейчыцах мае ўжо сем трактараў разам з прычапнымі машынамі, тры малатарні, млынок і многа другіх патрэбных машын. Гурток у Мікулічах мае малатарню, млынок і чатыры сеялкі. Падобнай тэхнікай разжыўся сельскагаспадарчы гурток у Мядзвежыках.

Тэхніка ў мілейчыцкіх вёсках стала папулярнаю. Але, як кожная рэч, так і тэхніка патрабуе догляду і апекі спецыяліста. Таму ў далейшым развіцці сельскагаспадарчых гурткоў моцна перашкаджаюць слабізны ў тэхнічным доглядзе машын. Найбольш, пэўна, вінаватым тут ПОМ-ы, якія надбайна праводзяць рамонты машын гэтых гурткоў, давадзяць да значных страт у грошах. Напрыклад, сельскагаспадарчы гурток у Мілейчыцах за першае паўгоддзе меў страты на суму 32.197 злотых. Бывала так, што трактары па два месяцы не працавалі ў полі таму, што ПОМ не рабіў на час іх рамонту і безустанку тлумачыўся рознымі апраўданнямі. Аднаго разу ПОМ у Ваціках так нарамантаваў мілейчыцкі трактар, што ён нават не даехаў назад у Мілейчыцы, папсаваўся на паўдарозе — у Жэрчыцах.

Іншая справа, якая наводзіць страты — гэта нядбайнасць самых праўленняў сельскагаспадарчых гурткоў, якія несістэматычна дапільноўваюць сплаты грашовых належнасцей ад тых гаспадароў, у якіх працавалі машыны — трактары, малатарні і т.д. За першае паўгоддзе гаспадары Мілейчыц былі вінаваты паўсотні тысяч злотых у касу праўлення мясцовага сельскагаспадарчага гуртка. Нармальную працу можа пахваліцца толькі адзін сельскагаспадарчы гурток у Мікулічах, які абыходзіцца без страт. І трымае ён добрую сувязь з гаспадарамі.

Здаецца, страты былі б значна меншымі, калі б гурткі зацікавіліся, перад усім, уласнымі мажлівасцямі рамонту некаторых сельскагаспадарчых машын. Вядома, без ПОМ-у цяжка абысціся, але інтарэсы з ПОМ-ам можна мець толькі ў найважнейшых справах, рамонтах. А больш простыя рамонты падобныя да кавальскіх варта спрабаваць рабіць на месцы і закласці свой варштат. Гэта праўда, што не ўсюды ўдасца мець такі варштат, аднак у больших вёсках заўсёды знойдзецца нейкі механік. Ідзя арганізаваць свае варштаты напраўду вартая развагі і дыскусіі.

Большасць гурткоў мае вялікія магчымасці павелічэння свайго парку машын за грошы ФРР. Усё ж выкарыстоўваюць яны тыя магчымасці надта марудна. Вельмі рэдка які гурток выкарыстаў поўнасцю грошы ФРР (фонду развіцця сельскай гаспадаркі). Пераважна, выкарыстана ўсяго трэцюю частку фонду, а то і менш. Напрыклад, гурток у Грабарцы фонд ФРР на гэту пяцігодку выкарыстаў усяго на суму 63 тысяч злотых, а засталося нявыкарыстаных 105.131 зл. Хутка пачнецца новая пяцігодка! Гурток у Пакaневе выкарыстаў 65 тысяч зл., а засталося яшчэ 311 тыс. зл. Падобная сітуацыя і ў Мікулічах ці Мядзвежыках.

У механізацыі нашай сельскай гаспадаркі ў пэўным сэнсе абавязвае падставовы закон гандлю: рост асартыменту, выбару і падажы павялічвае абароты. Чакаць толькі попыту на ўслугі машынамі акажацца дарэмным чаканнем. Маецца ўражанне, што чагосьці чакаюць у апошнім, трынаццатым мілейчыцкім сельскагаспадарчым гуртку ў вёсцы Рагачы. Ці то нешчаслівая трынаццатка робіць з Рагачоў такую занядбаную вёску, ці то можа занадта даверлівае праўленне мясцовага гуртка верыць, што людзі без машын рантам палюбяць машыны?! Даволі таго, што ў Рагачоўскім гуртку ад яго нараджэння няма нічога, ані адной машыны, хаця б і паіржавелай... Фонд ФРР у суме 312.214 злотых застаўся па-дзявочаму непагрэшны, ніхто яго нават не датыкаў. У павеце рагочуць, што Рагачы баяцца машын, але гэта нядобры рогат. Засталіся адны Рагачы найгоршымі, і ніхто асабліва не кваліцца заглянуць у рагачоўскую душу, адбыць з ёю шчырую споведзь, пасля якой заўсёды неяк лягчэй і спраўней думаецца аб жыццёва важных справах — у даным выпадку Рагачоў.

Аб гэтай вёсцы існуе такая мутная афіцыяльная апінія:

«Вінавата за такі стан спраў праўленне гуртка члены праўлення не абавязваюцца закупіць хаця малацільны агрэгат, які ў іх вёсцы вельмі патрэбны. Трэба сцвердзіць, што ў праўленні знайшліся безактыўныя члены як і сам прэзас».

І кропка.

(СЯ)

Настаўнікам беларускай мовы

Як чытаць апавяданні

Ход работы павінен ісці ад чытання ўсяго твора да паўторнага чытання яго па частках і разбору і заканчваецца абагульняючай гутаркай, дзе падводзяцца вынікі ведаў, якія атрымалі вучні пры чытанні апавядання. Паўторна апавяданне чытаецца па лагічна закончаных частках. Дзеці даюць характарыстыку дзеючым асобам, выдзяляюць апісанні малюнкаў прыроды і тых абставін, у якіх адбываюцца дзеянні, адказваюць на пытанні настаўніка па зместу, выдзяляюць галоўную думку і іншыя. Паўторнае чытанне і разбор твора суправаджаецца работай па засваенню мастацкіх сродкаў мовы: эпітэтаў, метафар, параўнанняў.

У малодшых класах не даецца навуковае тлумачэнне метафарам, эпітэтам, параўнанням і іншым мастацкім сродкам. Дзеці павінны атрымаць толькі практычнае з імі знаёмства, навучыцца практычна карыстацца імі пры перадачы зместу твора і вольных выказванняў у час уступных і заключных гутарак. Эпітэты, як мастацкія азначэнні, павінны засвойвацца ўжо вучнямі ў III класе. Асаблівую ўвагу трэба звярнуць на гукавыя разборы, бо яны даюць магчымасць дзецям засвойваць багацці нашай мовы.

Трэба прывучыць дзяцей, каб яны падборам з твора тых або іншых прыметнікаў указвалі характэрныя рысы героя апавядання. Такім жа шляхам можна выкарыстоўваць і сінонімы пры складанні характарыстыкі герояў. З сінонімамі г. зн. словамі блізкімі па сэнсу, але не аднолькавымі па вымаўленню (смелы, адважны, стойкі), вучні пачынаюць знаёміцца з I класа, з таго часу, калі настаўнік пачынае ім тлумачыць адно слова другім.

Вучні вызначаюць партрэты, характары і паводзіны дзеючых асоб і на іх аснове даюць характарыстыку героям твора. У VI—VII класах такая характарыстыка павінна быць больш падрабязнай. Тут дзеці могуць рабіць параўнанні герояў данага твора з героямі раней прачытаных апавяданняў. Работа па складанню характарыстыкі можа праводзіцца двума шляхамі: шляхам індукцыі і шляхам дэдукцыі.

Калі характарыстыка складаецца індукцыйным шляхам, тады вучні спачатку знаходзяць асобныя месцы ў творы, дзе вызначаецца партрэт героя. На аснове абслугоўвання выяўленых дэталей дзеці робяць вывады і складаюць агульную характарыстыку героя апавядання. Складанне характарыстыкі дэдуктыўным шляхам адбываецца тады, калі настаўнік спачатку сам характарызуе героя, адзначаючы ўсе характэрныя рысы, указаныя пісьменнікам у творы, а вучні падмацоўваюць кожную дэталь характарыстыкі падборам з твора адпаведных месц. Дэдуктыўны спосаб больш усяго прымяняецца ў малодшых класах. Індуктыўны — у старэйшых. Але як у малодшых, так і ў старэйшых класах трэба прымяняць у адпаведнасці са зместам твора аналітычны і сінтэтычны спосабы складання характарыстыкі. Гэта дасць магчымасць дзецям хутчэй авалодаць навыкам складання характарыстыкі герояў апавяданняў.

Схема ўрока па чытанню апавяданняў можа быць наступная:

1. Папярэдняя гутарка, уводзячая ў тэму апавядання з тлумачэннем незразумелых слоў, якія будуць сустракацца ў тэксце.

2. Чытанне апавядання ў голас або пра сябе. Вельмі вялікія па памеру апавяданні чытаюцца і разглядаюцца па закончаных частках.

3. Разбор зместу ўсяго апавядання або кожнай яго часткі асобна. Гутарка, разгляд ілюстрацый, чытанне пра сябе па заданнях, перачытванне асобных месц пры адказе на пытанні і пры разглядзе ілюстрацый, тлумачэнне вобразных выразаў, складанне характарыстык герояў, вусная абмалёўка вобразаў, вывад галоўнай думкі.

4. Чытанне апавядання ў цэлым і складанне плана: карцiннага, у форме пытанняў і назыўных сказаў.

5. Пераказ зместу твора: падрабязны, кароткі, сваімі словамі, пераказ блізкі да тэксту і інш.

6. Заключная гутарка: выдзяленне галоўнай думкі, параўнанні герояў розных твораў, супастаўленне з сучаснасцю і інш.

7. Творчыя работы ў сувязі з чытаннем. Выразнае чытанне, чытанне па ролях, расказы па аналогіі, па зменанаму плану, расказы са зменай асобы расказчыка.

А. К.

(Працяг са стар. 1)

З ГУРТКОМ ЦІ БЕЗ ГУРТКА

гэта ж абагульненне, у якім ёсць лут праўды. А яшчэ не было такой арганізацыі, каб яна сталася палітычнай толькі таму, што слова «палітыка» надрукавана на відным месцы яе праграмы. Дзейнічаць і ўводзіць у жыццё палітыку можна вельмі разнастайнымі метадамі і формамі. Урэшце аб «апалітычнасці» няма чаго і ўспамінаць, бо чыстая «апалітычнасць» вогуле не існуе, аб чым даўно вядома нават менш уважлівым чытачам класікаў марксізма.

Пара зрабіць вывады з гэтых разважанняў. Асноўны вывад гучаў бы прыкладна так: трэба пакончыць з дубліраваннем форм і метадаў працы іншых грамадскіх і культурна-асветных арганізацый. Зараз яшчэ існуе на гэта апраўданне: арганізацыі гэтыя часта яшчэ не бяруць пад увагу ў сваёй працы ў беларускіх асяроддзях нацыянальнай спецыфікі гэтых асяроддзяў. Гэта аднак хутчэй за ўсё справа адпаведнага дагавору паміж імі, а нашым Галоўным праўленнем, а таксама справа дапамогі ім з боку нашага ГП. Ёсць ужо добрыя прыклады і нейкае дасведчанне ў гэтым плённым і карысным для абодвух бакоў супрацоўніцтве. Як паслядоўнасць, з першага вываду выплывае другі: ліквідацыя ўсяго гэтага непатрэбнага арганізацыйнага баласта, фікцыйных гурткоў, якіх нельга ажыццявіць ніякімі пастановамі. Не праца з гурткамі, якіх нельга ажыццявіць ніякімі пастановамі. Не праца з гурткамі, якіх ніколі не можна пазбіраць у кучу, а праца непасрэдна з насельніцтвам. Якімі формамі? Тут падказала ўжо самое жыццё.

За дзесяць год наша таварыства выпрацавала шмат цікавых і добрых форм: багатая выдавецкая і прапагандысцкая дзейнасць, лектарскія групы і сустрэчы з цікавымі людзьмі, праекцыі кінафільмаў, выстаўкі, фэстыны, канцэрты і агляды мастацкіх гурткоў, экскурсіі, урэшце папулярныя конкурсы — вось гэтыя формы, якія здабылі сабе права грамадства сярод нашага насельніцтва. Канцэнтрацыя грашовых сродкаў у Галоўным праўленні пасля ліквідацыі нікому непатрэбных штатаў у павятовых аддзелах — гэта таксама аргумент і новы штуршок для запачаткаванняў ужо ў вылічаных формах працы. Дзякуючы нежыццёвай арганізацыйнай структуры стварылася такое ўражанне, быццам бы толькі таму існуе таварыства, што існуюць гурткі. Тым часам бачым, так сказаць, наяўна, што таварыства існуе, хаця гурткі фактычна не існуюць. Таварыства наша існуе, дзейнічае і калі параўнаць яго працу з працай іншых нацыянальных таварыстваў, то нягледзячы на шматлікія яшчэ недахопы, усё ж можна з чыстым сумленнем не чырванець.

Ужо з запачаткаванай на старонках «Нівы» перадз'ездаўскай дыскусіі відаць, што юбілейны з'езд таварыства будзе не толькі ўрачыстым адзначэннем, а і даволі цяжкай працай. Стаяць перад намі праблемы, вырашэнне якіх справа нялёгкая. Зарысоўваецца недзе ў перспектыве змена цэлай арганізацыйнай структуры таварыства. Шмат тут чаго яшчэ трэба разгледзець і ўсебакова разважыць, каб не зрабіць промаху. Адно без сумнення застаецца пэўным: змена павінна надыйсці, і чым хутчэй гэта будзе, тым лепей. А на асноўнае пытанне: з гуртком нам далей, ці без гуртка? — здаецца само жыццё дало ўжо ясны адказ.

размова аб РЫБАЛАЎСКАЙ МОДЗЕ

— Трэба хутка накарміць свіней, ды да «фрызыера» пабягу, — заявіла Якімава нявестка Надзя шпарка звіваючыся над дымячымі бульбяным парам гаршкамі. — Заўтра ж Кузьма-Дзямян, — дадала, — многа гасцей прыедзе, трэба прыгажэй выглядаць.

Закруцілася веерам па хаце, ды папудзіла да «фрызыера», а мы засталіся ў хаце ў двух з дзядзькам Якімам.

— От мода цяпер, — ні то да сябе ні то да мяне прабарматаў дзядзька Якім. — Цэлы тыдзень няма спакою, усё нешта мелюць, круцяць, жараць, вычвараюць з тым дабром, чорт ведае што, нейкія торты, вафлі — хвароба іх ведае. Ды яшчэ гэты «фрызыер». Ці ж сапраўды нельга абыйсціся без «фрызыера»?

— Можна, — спрабую пярэчыць, — але «фрызыер» робіць жанчыну прыгажэйшай.

— Цьфу! — злуецца дзядзька Якім. — Якая ж там прыгожасць; кучмы з сябе робяць дый годзе. А мне здаецца, што найпрыгажэй як калісьці за мае памяці: дзяўчаты гладзенька прычэсваліся, заплятаді доўгую касу. Ды цяпер я хоць стары, а не разбяру, катора дзеўка прыгожа, а катора брыдка, накучманы ўсе, здаецца аднолькавыя.

Цырульня ў Рыбалах існуе ад нядаўна. Зараз яна тут аднак сапраўды ў модзе. Нават дзядзька Якім зайшоў туды раз падстрыгчыся.

— Падстрыгчыся іншая рэч, — тлумачыць Якім. — Мужчыны заўсёды стрыгліся: калісь, у старыну, ножанкамі, а потым — машынкамі. Але вось бабы косы пачалі абрэзваць у вайну. Пачалі дзеўкі, а потым і маладзіцы. Ды што прытым крыку было, ой! Старыя бабы так крычалі, тлумачылі, што грэх, што бяда будзе. Ды вось, скажыце, як нешта надыдзе на народ, не паможа аніякі крык, — закончыў Якім.

А пасля дадаў:

— А цяпер ужо ніхто на нікога і не крычыць, кожны робіць, што хоча.

І Якім устаў, ды пачаў нацягваць боты.

— Мароз вось драньства пачаўся так рана, — заявіў са злосцю.

Відаць, аднак, справы мясцовай моды ляжаць на гэты раз больш для Якіма на сэрцы чымсьці ранні мароз, бо да яе ён вяртаецца яшчэ раз.

— Помню, — гаворыць, — зараз пасля апошняй вайны зайшла ў нашу царкву нейкая «панюся» ў капелюшы. Дык бабы нашыя збіраліся яе за рукаў выкінуць з царквы. «Толькі жыды, — крычалі, — у шапках ды капелюшах моляцца». А цяпер пайдзі паглянь у вялікае свята, дык убачыш, не толькі капелюшы, але што захочаш. Бо сёння кожны робіць, што хоча.

*

«Кожны робіць, што хоча», — мае рацыю дзядзька Якім. Сёння ў свята на вёсцы можна сустрэць якія хоч «моды» — ад найбольш сучасных да традыцыйных народных вопратак.

Яшчэ гадоў таму дваццаць недапускалася ў Рыбалах, як і ў іншых вёсках, каб летняю парою малады юнак прайшоў праз вёску, скажам, без шапкі. Лічылася б гэта брыдкай «хванабэрыяй». А зараз моладзь у вёсцы, і не толькі зрэшты моладзь, поўнасцю карыстаецца з усіх узораў сучаснасці. І ў гэтым, між іншым, праяўляецца веліч перамен, якія адбыліся ў культуры жыцця нашай вёскі.

РЫГОР ПАЎЛЮК

Сельская гаспадарка без таямніц

Воўна ці нейлон?

Мы з'яўляемся сведкамі вялікай кар'еры сінтэтычнага валакна. Нейлон, перлоны, поліэстырэны — доўга можна пералічваць розныя назвы сінтэтычных матэрыялаў. Яны танныя і практычныя.

Дайшло нават да таго, што некаторыя прарочаць упадак гадоўлі авец, сцвярджаюць, што авечая воўна страціла сваё значэнне і хутка будзе поўнасцю выцеснена хіміяй. Сапраўды, сінтэтычнае валакно мае перад сабой вялікую будучыню. Але справа ў тым, што яшчэ няма такога матэрыялу, які б меў такія якасці, як воўна. Пакуль яшчэ воўна не мае роўнага сабе канкурэнта і з'яўляецца важнай сыравінай.

Па авечкагадоўлі наша ваяводства займае адно з першых месц у краіне. Найбольшае пагалоўе авечак (30 тыс. штук) у Сакольскім павеце, а таксама ў Сямяціцкім, Бельскім, Сувальскім і Гайнаўскім паветах. У гэтых паветах авечкагадоўля мае вялікія традыцыі і будучыню.

У 1945 годзе на Беласточчыне было 159 тыс. авечак. Найвышэйшае пагалоўе авечак было ў 1950 годзе (426 тыс. штук). У наступныя гады адзначаўся сістэматычны спад пагалоўя, і ў гэтым годзе яно складае толькі трошкі больш 200 тыс. штук.

Чаму зменшыліся маштабы авечкагадоўлі? Найчасцей у адказ можна пачуць, што не аплачваецца. Але гэта справа дыскусійная. Усё залежыць ад таго, якія ўмовы гадоўлі, якая парода, на якім узроўні. У сярэднім яшчэ нядаўна настрыгалі па 2 кг воўны ад авечкі. Гэта вельмі мала. Уся бяда ў тым, што мы гадавалі непародзістых авечак. Як бачым, авечкагадоўля мае перспектывы развіцця пры ўмове павышэння якасці пагалоўя.

Цікавы вопыт мае ў авечкагадоўлі доследная станцыя ў Сейніку. У 1954 годзе гадаваныя на станцыі авечкі важылі па 38,9 кг і давалі па 1,05 кг воўны. Дзякуючы працы даследчыкаў у 1957 годзе сярэдняя вага авечкі была роўнай 53 кг і настрыгалася па 3,4 кг воўны. У 1961 годзе гэтыя ж велічыні выглядалі так: 59 кг вагі і 4,55 кг воўны.

Уся ўвага сялян, якія разводзяць авечак, павінна быць звернута на папраўку пародзістасці. План прадугледжвае ў нашым ваяводстве гадоўлю доўгаваўністай пароды. Для скрыжавання выкарыстоўваюцца мерыносы і кенты. Нядаўна ПОЗГ у Беластоку закупіў 600 штук высокапародзістых авечак. Іх атрымалі найлепшыя жывёлагадоўцы.

Другая рашаючая справа ў павышэнні рэнтоўнасці авечкагадоўлі — кармленне. Вось прыблізная норма для авечкі, якая корміць ягнят: 3,5 кг сіласу з кукурузы і бурачанага лісця, 1 кг сена з канюшыны і траў, 0,3 кг саломы і мякіны, 0,3 кг мяшанкі «В», 0,2 кг вотруб'я і 10 грамаў мяшанкі «ММ». Прынята гаварыць, што авечка ўсё з'есць. Сапраўды, авечка мала вybрэдная. Аднак гэта зусім не значыць, што ёй можна даваць найгоршы корм і ў малых колькасцях.

Інж. М. СУХАЖЭБРСКІ

(Працяг са стар. 1)

МАЛАДЫ РАЗГАР

Шырокае выкарыстанне ведаў моладзі зменіць вобраз вёскі і сістэму яе працы. Як з гэтым цяпер?

— Не хапае такога выкарыстання. Новае прымаецца нялёгка. Маладыя маюць старэйшых бацькоў, якія вядуць гаспадарку і неахвотна дапускаюць да яе маладых.

Тыя, што ўжо прымуць гаспадарку па бацьках, атрымліваюць яе ў асноўным занядбаную, без машын, без патрэбных будынкаў, з даўгамі. І тут дапамога маладым з боку арганізацыі і рад нарадовых вельмі на часе. Палёгка ў падатках на пачатак, агратэхнічная апека, крэдыт — усё гэта паможа падняцца на новы ўзровень маладому гаспадару.

— Хоць вы сцвярджаеце і справядліва, што культура вясковай моладзі выражаецца ў культуры вытворчай, то аднак хацелася б пачуць пару слоў на тэму канкрэтнай культурна - асветнай дзейнасці на вёсцы, якую павінны весці клубы, святліцы, розныя спецыялістычныя гурткі.

— Маем 400 такіх пунктаў на вёсцы. Яны моцна змянілі вобраз вёскі і цяпер менш нараканняў на брак святліцы. Але адначасова стае праблема, што далей? Клубы і святліцы мы цэнім, як натуральны базіс. Моладзь мае куды зайсці. Важна, што яна не ходзіць па-пад платамі, па хатах. Клубы спаўняюць ролю таварыскую. Зазвычай з радыё, тэлевізарам і газетамі маюць яны не благое культурна - асветнае значэнне. Праўда, гэтыя пункты павінны атрымліваць большую дапамогу. Роля ЗМВ не падлягае аправярэнню, яна і ёсць, але дапамога ў сваім размеры належыцца і ад іншых. На жаль! Не з'яўляецца таямніцай, што клубы часта-густа не маюць найбольш патрэбных санітарных умоў, паліва і т.п. Каму адрасаваць такія вымогі? Гэта ж справа ГРН-аў. Мы з свайго боку ставім гэтую праблему, як адну з найбольш істотных у далейшай працы.

— А іншыя істотныя?

1) Каб лепш дацэньваліся грамадскія чыны моладзі — не адна падзяка. Рады нарадовыя маюць грошы на ўзнагароды. 2) Каб у кожным павеце паўстаў спецыялістычны з інтэрнатам СПР. Прыкладна, у Гайнаўскім — СПР рамонту сельскагаспадарчых машын, у Сямяціцкім — СПР хімізацыі, у Бельскім — будаўляных паслуг. Тысячы моладзі, якая ўвойдзе ў жыццё, толькі ў паслугах можа знайсці працу. 3) Каб шырэйшы доступ мела вясковая моладзь да ўсіх завочных школ. Павінен паўстаць фонд дапамогі для вясковай моладзі, якая захоча вучыцца. Такі фонд іншыя ваяводствы маюць. 4) Каб ЗМВ, так як і іншыя арганізацыі, мела шырокі доступ да экскурсій, да лагераў, да дамоў адпачынку. ЗМВ цяпер не мае на гэта грошай. 5) Каб моладзь наша выязджала на практыку ў індывідуальныя гаспадаркі на Захадзе краіны, вучылася там. Каб спулдзельні, сельскагаспадарчыя гурткі, установы фундавалі нашай моладзі стыпендыі. 6) Каб, урэшце, была большая дапамога дзеячам, працаўнікам арганізацыі, у іх жыллёвых і іншых патрэбах. Нашы людзі адданы справе, але вечна жыць па кутках і спаць на сталах не могуць.

— Хачу яшчэ даведацца, як ацэньваецца вамі раён паўднёва - ўсходні, дзе змасаванай групай жыве беларуская нацыянальная меншасць.

— Гэта моцныя паветы. Арганізацыі, падаю ад наймацнейшага ў Беластоцкім, Сямяціцкім, Дуброўскім, Сакольскім, Гайнаўскім, Бельскім, вялікія, але рэзервы тут ёсць, бо гэта вялікія паветы. Прыклады Бацікаў у Сямяціцкім, Ласінкі ў Гайнаўскім, Юшкавага Груда ў Беластоцкім, сведчаць аб сарганізаванасці і добра пастаўленай тут працы.

— Дзякую.

Размову вяла
ВЕРА ЛЕЎЧУК

З В'етнама

Апошнім часам амерыканскае камандванне ў Сайгоне ўвяло да барацьбы на тэрыторыі Паўднёвага В'етнама новыя цяжкія баявыя гарматы, якія вы бачыце на здымку.

(а-лів)

Фота ЦАФ

БЕЛАРУСЫ НА МАЗОЎШЫ

Як паведамляе др Е. Вішнеўскі ў «Навуковым зборніку БГКТ», у першай палове XV ст. беларуская каланізацыя прасунулася нават на Мазоўша. Звязана гэта было з тым, што ў 1433 годзе мазавецкі горад Тыкацін атрымаў літоўскі магнацкі род Гаштолдаў. Гаштолды паволі высялялі мазавецкую шляхту і на яе месца пасялялі беларускіх і літоўскіх сялян.

Мазавецкая каланізацыя затрымалася на лініі ракі Нарва, а ў аколіцы Суража прасунулася далей за Нарву на лінію вёсак Бароўскае — Зімнохы — Самулкі — Боцькі — Драгічын. Пачынаючы ад Харошчы і ў кірунку на раку Буг гэта лінія захавалася больш - менш аж па сённяшні дзень, штопраўда, з невялікімі пераменамі звязанымі з пасляваеннай рэпатрыяцыяй некаторых вёсак у БССР (Зачарляны, Касцюкі, Тапілец над Нарваю).

У Тыкаціне шмат прозвішчаў на канчатак -іч, напр. Сітовіч, чаго не наглядаецца ў іншых мазавецкіх гарадах. Сляды былой гаштолдавай каланізацыі засталіся ў назвах многіх падтыкацінскіх вёсак, як: Папаўляны, Саннікі, Капіцы, Лазюкі, Крапіўніца-Гайкі, Кастры-Літва.

Маем таксама дачыненне са слядамі надта старой руска-валынскай каланізацыі, якая сутыкалася з мазавецкай у нізінах ракі Нурэц, у аколіцах цяперашняга мястэчка Цехановец. Тут вельмі даўно адбылося перамяшанне абедзвюх каланізацый, і мазавецкая большасць асімілявала валынскую меншасць. У цеханоўскай аколіцы, напрыклад, знаходзіцца вёска Чарна Велька, дзе засталіся рэшткі нават праваслаўнага насельніцтва, якое карыстаецца мазурскім дыялектам. Тут ёсць царква. Рэшткі валынскіх каланістаў, іх патомкі пражываюць у Астражанах, Гродзіску, Драгічыне.

Далей, на Мазоўшы такія вёскі, як «Любовіч, Обрытэ, Шубы, Рэпкі, Струпкі, Выліны-Русь. Руска Весь» сведчаць, што ўзніклі яны за справай беларускіх каланістаў, якія пасяліліся ўздоўж ракі Буг і рэчкі Нурэц, мяшаючыся з мазаўшанамі. (СЯ)

Тэлевізійныя вобразы на грампласцінках

Адна з амерыканскіх фірм выпрадукавала грампласцінкі, на якіх апрача гуку можна запісваць тэлевізійныя вобразы. Вобраз, падобна як і гук, запісваецца на пласцінцы пры дапамозе мікраскапійнай велічыні раўкоў. Вобраз з пласцінкі перадаецца пры дапамозе грамафоннай іголкі. Абодва бакі 33-ох абаротнай пласцінкі, якой дыяметр раўняецца 30 см маюць запісаных да 400 вобразаў і каля 40 мінут мовы або музыкі.

Перадача вобраза з пласцінкі адбываецца пры дапамозе звычайнага адаптара, а вобразы разам з гукавою ілюстрацыяй могуць перадавацца адразу на многай колькасці тэлевізараў. Перадачу можна ў кожным моманце перарваць, прамінуць якую - небудзь яе частку або паўтарыць. Для гэтага хопіць перасунуць рукою ручку з іголкаю адаптара.

Для перадачы аўдыцыі найгранай на пласцінцы выкарыстоўваецца нармальныя (стандартныя) адаптары і тэлевізары. Усё ж тэлевізар павінен быць спалучаны з адаптарам пры дапамозе спецыяльнай электрычнай прыстаўкі, якая ператварае механічнае ўздрыгванне іголкі на светавыя імпульсы, а гэтыя ўкладаюць вобраз на экране тэлевізара.

Варта адзначыць, што пры дапамозе гэтай сістэмы, тэлевізійныя вобразы можна перасылаць тэлефанічнымі лініямі.

(ака)

Як слану балеў зуб...

На вялікага слана сыпаліся скаргі. Кіраўнік гаспадаркі запэўніваў, што слон хуліганіць, псуе дзяржаўны інвентар. Падышоў да стоража, вырваў з рук мятлу і з'еў яе разам з палкаю. А другі раз паламаў на трэскі драбіну і таксама з'еў. Камусьці сарваў з галавы берэт і з'еў, а нейкаму госцю такім спосабам з'еў капелюша...

А сёння слон стаіць ціха, абапёрся сваёю трубою аб зямлю бы на палку. Наглядчыкі занепакоіліся, абыйшлі слана і паглядзелі, ці часам няма на ім якіх ран. Але нічога не заўважылі. Далі слану цукар — не ўзяў, і яблыка не ўзяў, і капусту таксама. Усё ясна. У яго баліць зуб! Нават ківаецца... І то так моцна, што нават рукою можна вырваць. І вырвалі. Ну і зубок — даўжыня сорак сантыметраў! Слон уцешыўся і пачаў з вялікім апетытам есці капусту.

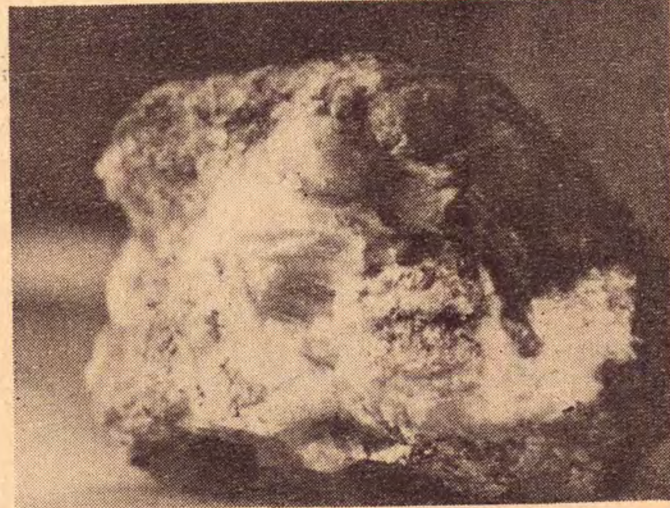
У сланоў зубы мяняюцца шэсць разоў. Калі дзеці ядуць многа морквы і яблык, зубы выпадаюць самі. А сланам, каб выпалі зубы, патрэбна яда больш цвёрдая. Патрэбны венікі. Так, самыя звычайныя венікі і не менш трыццаці кілаграмаў штодзень. Інакш не толькі зубы ў слана доўга не выпадаюць, але і жывот баліць. Як у людзей ад адной празмернай кашкі. (а-ся)

Савецкі геолаг Сяменаў (злева) і прафесар Сарэнсен у тым месцы, дзе знойдзена новы мінерал.

Новы мінерал

Савецкія геолагі Сяменаў і Герасімоўскі, якія супольна з групаю дацкіх геолагаў шукаюць золата ў Грэнландыі, знайшлі невядомы да гэтага часу мінерал. Гэты мінерал атрымаў назву сарэнсеніт — у гонар кіраўніка экспедыцыі вядомага дацкага геолага, прафесара Сарэнсена.

Сарэнсен — новы мінерал. (а-лів)

Як узнікаюць землетрасенні?

Як узнікаюць землетрасенні? Гэта праблема пастаўлена ў цэнтр увагі створанага ў Ашхабадзе Інстытута фізікі зямлі і атмасферы. Новы інстытут мае II лабараторый, некалькі іонасферных і сейсмічных станцый. Ёсць, акрамя таго, спецыяльныя перасовачныя геафізічныя станцыі, абсталяваныя на машынах высокай праходнасці. Наяўнасць буйнай вытворчай базы, аснашчанай сучаснай тэхнікай, дазваляе забяспечыць высокі ўзровень даследчых работ.

Аляксей Карпюк

ПУШЧАНСКАЯ АДЫСЕЯ

Ды выйшла так, што гарадоцкі амтскамісар, такі верны служака Гітлера, потым паслужыў і партызанам.

У той дзень маці з раніцы сабралася пячы партызанам хлеб, а бацька адправіўся вазіць на поле гной. Накідаўшы фуру з капцом карычневага і моцнага, як спірт, перагною, бацька запрог кабылу і ад карoўніка паехаў да варот. Там кабылу стрымаў, адчыніў брамку.

— Ты, Нічыпар! — закрычала маці. — Выпушчу парасят, няхай пагрэюцца на сонцы, прыглядзі там за імі!

— А мне што? Выпускай, няхай сабе пабрыкаюць!

З-пад ног маці вырваліся на панадворак тры тупарылыя, пародзістыя парсючкі, засвяцілі белымі бакамі.

— Нічыпар, зірні на пчолы, чагосьці яны надта неспакойныя!

Бацька глянуў у агародчык. Над штакетамі паветра густа прашывалі чорныя маланачкі. Няўжо на вуллі напалі чужыя грабіць рэшткі зімовага мёду? Бацька пачапіў лейцы на ручку воза, падышоў да плоту, прыгледзеўся лепш. Пчолы падалі на лёткі вулляў часта, спавалі густа, але спакойна, дзелавіта. Вакол падворка цвілі вішні, пчолы не трацілі часу, дружна ўзяліся за работу.

— Ат, выдумляеш! — прамовіў ён. — Сёння ўзятка ім добрая, вось і лётаюць!

Гэтым часам падсвінакі вырваліся за вароты.

— Куц-куц-ку! — кінулася за імі маці. — О-ей, яшчэ пад поезд угодзяць!

151

— Чорт іх не возьме, — бацька ўзяўся за лейцы, — няхай крыху пабрыкаюць. Скіну гной, заганю. Ідзі дахаты, рабі, што маеш рабіць. Но-о!

Кабыла ўдарыла грудзьмі ў хамут, сарвала з месца цяжкі воз і подбегам паперла яго за вароты туды, дзе бацькі збіраліся ў гэтым годзе садзіць бульбу.

Тым часам падсвінакі, аслепленыя сонцам, ап'янелыя ад свабоды і паветра, пачалі бегаць па замкнутым кругу. Затым пачулі рунь жыта і памчалі да яе. «Цяпер яны адтуль нікуды не пойдуць!» — супакоіў сябе стары і адразу пра іх забыўся.

Бацька скінуў апошні шматок гною, склаў дошкі і хацеў ужо ехаць дахаты, калі раптам пачуў крык. Ля чыгункі на дарозе стаяла брычка, у ёй сядзеў амтскамісар з Гарадка і клікаў яго. Стары закруціў лейцы, спакойна пайшоў да дарогі: мо' будзе немец дарогу пытацца?... Зблізку ўбачыў, што камісар раззлаваны і нечага тыкае ў поле кіем. Ісці далей бацька збаяўся.

— Фэрфлюхтэнэ! — немец выскачыў з брычкі, пачаў лупцаваць старога кіем.

Ашарашаны бацька спачатку засланяўся, потым давай уцякаць. Адбегшыся за кабылу, азірнуўся. Немец трос кульбай. Бацька глянуў у поле, куды паказваў камісар. Там, на руні жыта, з насцярожанай цікавасцю прыглядаліся да ўсёй сцэны віноўнікі. І толькі цяпер дайшло да бацькі, чаго немец біўся.

Амтскамісар аднаго селяніна палупцаваў за тое, што ён вёз сена і трусіў па дарозе; другога — што ехаў праз мястэчка на брудным кані. Белявіцкім мужчынам, што дрэнна расчысцілі ад снегу гасцінец, сам адмераў па дваццаць бізуноў. Пра гэта людзі толькі гаварылі. Цяпер дасталося і самому! Было вельмі крыўдна, пяклі плечы ад кія, разбірала злосць — ну якая табе справа да маіх свіней, да майго жыта?!

Бацька папёр падсвінакаў на падворак, сагнаў на іх злосць і пачаў тапіць сваю крыўду ў працы.

152

Сонца хілілася з поўдня. Бацька ачысціў апошні воз, сабраўся ехаць дахаты. Падняў галаву і насцярожыўся: на хутар імчала адкрытая легкавая машына, поўная людзей. У той час на легкавых ездзілі толькі немцы, і, вядома, не салдаты. На выпадак небяспекі ён дамовіўся з маці, як і куды ўцякаць. Але бегчы папярэдзіць жонку было позна. І ў яго забілася сэрца; каб не ўпасці, хапіўся за ручку воза.

Машына спынілася на дарожцы, з яе вылез высокі і худы немец у акулярах і... той самы амтскамісар. Затым выскачыла яшчэ і паненка. Немец штосьці сказаў ёй і адвярнуўся. Паненка накіравалася да фурманкі.

— Добры дзень! — сказала прыязна.

Яна была маленькая, шчупленькая, са светлымі, як лён, валасамі і сінімі вачыма.

— Добры дзень, — стары не выпускаў ручкі. Ад паненачкі небяспекі быць не магло, ён перанёс позірк на немцаў.

Паненка таксама азірнулася. Толькі хутка, крадком, насцярожана.

Тады ўсхвалявана шапнула:

— Я да вас па справе... Я — Маруся з Кракава!

Бацька спалохана азірнуўся яшчэ раз. У машыне з шафёрам какетнічала другая дзяўчына. Доўгі немец, бліскаючы на сонцы акулярамі, вёў амтскамісара па полі. Камісар трымаўся на пэўнай адлегласці, вінавата нешта тлумачыў, то выцягваўся ў струнку. Паненка ўстрывожана чакала адказу. Бацька нічога не разумеў, у яго вырвалася само:

— А я думаў, што вы з Варшавы...

Гэта быў адказ на пароль, і дзяўчына ўздыхнула з палёгкай.

— Вы бацька Аляксея?

Стары насцярожана паўзіраўся на яе.

153

ТРЫБУНА чытачоў

Курашаўскі сельгасгурток

Сельскагаспадарчы гурток у Курашаве адзначае зараз пяцігоддзе свайго існавання. Налічвае ён 35 членаў. Гурток мае багаты парк сельскагаспадарчых машын. А вось некаторыя з іх: 6 трактараў, 4 снапавязалкі, 7 плугоў, 2 культыватары, 3 бараны, 2 малацільныя агрэгаты і г.д.

З услугаў гуртка карыстаюць 7 навакольных вёсак, а менавіта: Волька, Тынявічы, Ляды, Камень, Лушчы, Падрэчаны і Трывежа. На адным са сходаў праўлення гуртка была прынята пастанова, каб бясплатна служыць услугамі для школы, якая вядзе гаспадарку на 0,5 гектара.

Сельскагаспадарчы гурток вядомы ў аколіцы з таго, што ўсе працы, якія ён выконвае, робяцца хутка і добра. Безумоўна, вялікая ў гэтым заслуга праўлення гуртка, якое ўзначальваецца прэзасам Рыгорам Рамановічам. Павялічваюць славу сельгасгуртка і трактарысты. У мінулым годзе кожны трактарыст меў выпрацаваных далёка за 1000 рабочагадзін. Добра таксама працуе дыспазітар гуртка Сяргей Шпілька.

У мінулым годзе сельгасгурток выпрацаваў чыстага даходу 94760 злотых. Бягучы год таксама будзе закончаны вялікімі фінансавымі дасягненнямі.

А. Швед
Курашава

Сучасная жанчына

Дзяўчаты і маладыя жанчыны, якія жывуць у вёсцы або ў малым гарадку, далёка ад вялікага горада, не заўсёды могуць паспець за найнавейшай модаю. Зразумела, што ў такіх умовах цяжка дбаць пра свой знешні выгляд і выглядаць як «сучасная дама». Але будучы ў вялікім горадзе схадзіце ў парыкмахерскую і скарыстайце з парады парыкмахера, — абрэжце коратка валасы.

Я разумею, што цяжка вам будзе прызвычайвацца да новай прычоскі. А прыпомніце сабе некалькі гадоў таму назад, таксама як цяжка было прывыкнуць да валасоў зачэсаных у кок, або натапіраваных. Сучасная мода канчаткова выкрэсліла тапіраваны кок.

Найнавейшая мода патрабуе кароткія і абстрыжаныя валасы. Модна абстрыжаная галава і — вось модны сілуэт жанчыны.

На здымку, падаю ўзор моднай прычоскі: валасы ўкладаюцца ў мяккія локаны, не прыгладжаныя і не лакіраваныя.

Аднак мне здаецца, што пасля кароткага перыяду прызвычайвання да «новага» твару будзеце задаволеныя і з выгады і з новай прычоскі.

Не толькі вы, але і валасы таксама хочуць мець выгоду і апеку. Найчасцей пасля тыдня валасы насычаюцца тлушчам, страчваюць бляск. І таму большасць жанчын павінна мыць галаву пасля 7—8 дзён, толькі пры вельмі сухіх валасах пасля 10—14 дзён. Найлепш мыць валасы шампонамі, якіх у нас вельмі багаты выбар. У магазінах прадаўшчыцы вам параяць, які шампон да вашых валасоў надаецца найбольш. Толькі пасля мыцця трэба вельмі добра спаласкаць галаву, выцерці насуха, расчасаць і сушыць свабодна.

АКСІННЯ

— Вы не крыўдуйце, што так непасрэдна! — шчыра папрасіла. — У мяне вельмі пільная справа. Няма іншага выйсця, як ісці напралом. Вам даручу пакет, зараз жа перадайце сыну, няхай адпраўляе куды трэба...

— Які пакет, яко-ому сыну, што ты вярзеш?! — апрытамнеў ён.

Дзяўчына не дала гаварыць:

— Мы меліся даставіць яго ў Гарадок аднаму чалавеку, ды яго гестапа арыштавала. Тыдзень таму назад я спаткалася з Вайцяхоўскім, ён апавядаў пра вас, я запамятала вёску, хутар...

Усё нібы праўдзіва. Бацька зноў перавёў вочы па немцаў.

— Гэты доўгі, — горача пераконвала дзяўчына. — гаўляйтар па сельскай гаспадарцы Беластоцкай акругі, чалавек наш. Я — яго сакратар. Па дарозе з Беластока ўзялі вашага амтскамісара, каб усё выглядала на службовую паездку...

— М-м-м! — паківаў бацька галавой і ўздыхнуў: — Мелі каго ўзяць з сабой!

Дзяўчына рассмяялася.

— Не ведаю, што яму наплёў шэф. Амтскамісара не бойцеся, ён тупы служака, яму гаўляйтар зубы загаворыць. Высцерагацца трэба шафёра. От, каб што-небудзь у вас можна было купіць з прадуктаў?

Бацька хвіліну падумаў.

— То з зімы засталося кілаграмаў з пятнаццаць мёду.

— О!

— Адно зацукрыўся надта...

—Нява-ажна, нам для блізіру!

— Тады валяй на падворак, я зараз прыеду!

— Анка! — закрычала Маруся да машыны. — Бяры вядро і мой партфель!

ПРАЦЯГ БУДЗЕ

154

СПАТКАННЕ З ПАЭТАМІ

Нядаўна ў нашай школе ў Ласінцы адбылося спатканне з беларускімі паэтамі Алесем Барскім і Віктарам Шведам. Яны расказвалі аб сваёй творчасці і чыталі свае вершы. Спатканне было вельмі цікавым.

Аляксандр Варонька
вёска Рэпіска

ЗА ІХ ПРАЦУ

З нагоды дня настаўніка па ініцыятыве гуртка БГКТ 21 лістапада ў Малініках адбыўся ўрачысты сход. Пасля даклада і ўручэння кветак настаўнікам адбылася мастацкая частка, якую падрыхтавала моладзь вёскі. Зместам яе былі гумарыстычныя «ўрокі», песні аб настаўніках і для настаўнікаў.

На заканчэнне схода адбыўся конкурс на тэму. «Праца і жыццё настаўнікаў у ПНР».

Мікола Іванчук
вёска Малінікі

КАБ МЕНШ БЫЛО ПАЖАРАЎ

Каб менш было пажараў, каб умела і хутка іх тушыць, каб запабягаць іх узніканню — аб усім гэтым шырока нядаўна гаварылася на павятовым з'ездзе добраахвотніцкіх пажарных каманд у Саколцы.

Было даказана фактамі, што прычынай вельмі частых пажараў з'яўляюцца дзеці. Таму з'езд пастанавіў узмоцніць супрацьпажарную прапаганду. Два разы ў год будуць праводзіцца ў паасобных вёсках даклады аб «прафілактычных супрацьпажарных сродках» і аб заахвочванні арганізавання новых пажарных каманд.

Удзельнікі з'езда закранулі яшчэ адну вельмі істотную праблему. Датычыць яна камінараў, якія замест чысціць коміны «чысцяць сялянскія кішэні». Да гэтага часу справа гэта не ўладжана і камінары поўнасцю не выконваюць пакладзеных на іх абавязкаў.

К. П.
Крушыняны

СЕЛЬСКАГАСПАДАРЧЫ КУРС

Вёска Тарнопаль распаложана над ракою Нарвай. Яна налічвае каля 50 гаспадароў. Усе яны кожны чацвер прыходзяць на сельскагаспадарчы курс. З зацікаўленнем выслухоўваюць лекцыі на сельскагаспадарчыя тэмы. Напрыклад, у адзін чацвер гаварылася аб тым, як і дзе будаваць хлявы, дамы і клуні. У наступны чацвер — аб угнаеннях зямлі, што і калі сеяць.

Славамір Садоўскі
в. Тарнопаль

ПЕРАДАВЫ ГАСПАДАР

Аляксандр Пракапюк жыве на хутары ў Сабутцы, у грамадзе Пасынкі. Гаспадарыць ён на 11 гектарах. Карыстаецца сучаснымі агратэхнічнымі метадамі апрацоўкі зямлі, жыве даволі багата. Кожны дзень прадае дзяржаве 50 літраў малака. Восенню даставіў да пункту скупу 120 працэнтаў цукровых буракоў. Мае Аляксандр Пракапюк уласную жняярку, касілку, малацільны агрэгат і іншыя сельскагаспадарчыя машыны. З абавязкавых паставак вывязваецца тэрмінова.

В. К.
Сабутка

ДОБРЫ ЛЕКАР

У Храбалах на Бельшчыне ёсць пункт аховы здароўя. Працуе там лекар Мікола Паплаўскі. Абслугоўвае ён тры грамадскія рады, а менавіта: Храбалы, Рыбалы і Пасынкі.

Карыстаецца ён у вясковым асяроддзі вялікаю пашанай, таму што добра лечыць і з'яўляецца добрым чалавекам.

К. В.
Храбалы

ВЁСКА ЗМЯНІЛА САВАЁ АБЛІЧЧА

Да 1939 года ў Зубаве (Бельскі павет) была школа з двума класамі. Пасля вызвалення арганізавана тут сямікласную школу з беларускай мовай навучання. Зараз працуе ў ёй пяць настаўнікаў. Узначальвае школу Іван Самянюк.

У 1953 годзе жыхары вёскі дабудавалі частку школьнага будынка. Многа працы ўлажылі: Эмільян Ціханюк, Рыгор Ціханюк і Уладзімір Паўлючук.

З Зубава многа моладзі пайшло вучыцца ў сярэднія і вышэйшыя школы. Некаторыя ўжо працуюць на адказных пасадах. І так, Марыся Кісецкая з'яўляецца выкладчыкам хіміі ў вышэйшай школе ў Быдгашчы, Уладзімір Нічыпарук працуе ў аддзеле архітэктуры ў Ваяводскай радзе нарадовай у Беластоку.

У Зубаве добра развіваецца сельскагаспадарчы гурток, які мае два трактары і многа іншым машын.

Сяляне маюць зараз загаспадараваныя сенажаці, якія даюць нават па 80 цэнтнераў з гектара. Вёска электрыфікавана і радыяфанізавана, мае сваю краму і злеўню малака.

Васіль Кірылюк
вёска Зубава

Пісьмы ад чытачоў

Трагле не там

У артыкуле Сакрата Яновіча «У пошуках яцвяжскіх слядоў», надрукаваным у «Ніве» ад 14 лістапада г.г., ёсць напісана:

«Каля Крынак існуе вёска Хлоднэ Влукі, якую ведаюць пад назваю Трайгле».

Нічога падобнага!

Хлоднэ Влукі іначай называюцца Невале, а Трагле знаходзіцца ля дарогі Крынкі — Крушыняны, на пятым кіламетры, а ад Халодных Влук — каля 10 км.

Наогул артыкул моцна цікавы, пабольш бы такіх.

Жадаю ўсяго найлепшага!

К. Пятэльскі
Крушыняны

Сардэчныя тайны

Дарагое **Сэрцайка**

Скончыў я 15 год. Год таму закончыў пачатковую школу ў суседняй вёсцы. Вельмі хацеў бы быць акцёрам і выступаць у фільмах. Я сам люблю накручваць фільмы. Парай, Сэрцайка, куды мне трэба звярнуцца ў гэтай справе. А ці гэта мажліва ў маіх гадах?

Валодзя
з Гайнаўскага павета

Дарагі **Валодзя**:

Не так даўно мы пісалі, а ўласціва адказвалі на падобны ліст. Ну, але паўторым яшчэ другі раз. Няхай прачытаюць і іншыя маладыя хлопцы і дзяўчаты, якія мараць аб акцёрскай кар'еры.

Каб стаць акцёрам, трэба мець не пачатковую школу, а вышэйшую акцёрскую школу. Таксама і рэжысёрам. Акцёрская школа мае розныя аддзелы, а між іншым і рэжысёрскі. Так вось, калі ты марыш аб гэтым, дык павінен паступіць найперш у сярэднюю школу, скончыць яе, а пасля толькі паступіць у акцёрскую школу. А дастацца туды не так ўжо і проста. Хацела б табе сказаць, што акцёрская праца не толькі прыгожая (як бачыш на фільмах), але перад усім вельмі цяжкая. Так што твае мары пакуль што вельмі далёкія.

Жадаю ўсяго найлепшага

Сэрцайка

ШТО ГЭТА?

Развязка адгадкі са стар. 8: гаспадыня зачыняе дзверы халадзільніка.

КІНО

Праграма
на 21—26.XII. 1965 г.

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Белавежа
„Człowiek ze słomy" (włoski), 21—22. „Ambicja" (radz.), 23—24. „Casanowa znad Dunaju" (węgierski), 25—26.

Кляшчэлі
„Wspomnienia z wakacji" (radziecki), 21—22. „Ten wstrętny celnik" (franc.), 23—24. „Późne popołudnie" (polski), 25—26.

Дубіны
„Skowronek" (węgierski), 25—26.

Нарва
„Czarci żleb" (polski), 22—26.

Нараўка
„Prawo i pięść" (polski), 22—26.

Чыжы
„Kapo" (włoski), 22—26.

Дубічы Царкоўныя
„Biedni bogacze" (węgierski), 22—25.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Боцькі
„Bokser i śmierć" (czeski), 22—26.

Орля
„Biała karawana" (radz.), 22—26.

Райск
„Zakazane piosenki" (polski), 22—25.

БЕЛАСТОЦКІ ПАВЕТ

Гарадок
„Na szlakach Australii" (radziecki), 21—23. „Człowiek z fotografii" (radz.), 24—26.

Міхалс
„Witajcie wstęp wzbroniony" (radz.), 21—22. „Człowiek z 2-ch światów" (chiński), 23—24. „Droga przez cmentarz" (radz.), 25—26.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

Нурэц
„Biały szejk" (włoski), 21—22. „Skarb" (polski), 23—24. „Ulica graniczna" (polski), 25—26.

Мілейчыцы
„Ciao, ciao, bambina" (włoski), 21—22. „Umrzeć w Madrycie" (franc.), 23—24. „Urocza gospodyni" (USA), 25—26.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Крынкі
„Herszt" (franc.), 21—22. „Gdzie twoje miejsce" (czeski), 23—21. „Elektra" (franc.), 25—26.

Шудзялава
„Na tropie policjantów" (angielski), 22—26.

Сідра
„Hary i kamerdyner" (duński), 21—22. Dom w dzielnicy Willowej" (czeski), 23—24. „Romans z nieznajomym" (USA), 25—26.

Сухаволя
„Wir" (polski), 21—22. „Judex albo zbrodnia ukarana" (franc.), 23—24. „Pingwin" (polski), 25—26.

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Новы Двор
„Życie raz jeszcze" (polski), 25—26.

Ліпск
„Podróż w kwiecień" (radz.), 25—26.

Ніва

Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1. Telefony red. naczelny 25-89, centrala 37-41 do 45. Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2,40 zł, kwartalnie — 7,20 zł, półrocznie —14,40 zł, rocznie — 28,80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma. Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wronia 23, Nr konta PKO 1-6-100024. Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem CHZ „Ars Polona" Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi 4.70 $ w Europie, 5 $ — w USA. Nakład 5458 Błtk C-3.

ШКОЛЬНЫЯ СПРАВЫ

— Трымайце настаўніка! — заенчыла старажыха Наста і кінулася ў дзверы.

Настаўнік аказаўся хутчэйшым. Выскачыў са школы, але каля ўваходу збіў з ног Мінаея.

Лежачы на снезе, Мінай спытаў:

— Пажар у школе?!

— Дыму не відаць, хіба не гарыць. Прабачце мне, перакінуў вас незнарокам, — вінавата прагаварыў настаўнік, памагаючы падняцца Мінаю на ногі.

— Устаць то я сам устану, у снезе валяцца мне не першы раз, а цябе хацелі пабіць ці што?

— Людзі! Трымайце настаўніка! — заенчыла на парозе старажыха Наста.

— Эгэ, браток, відаць начоўп ты якогасьці ліха, а ну, пойдзем у канцылярыю, — сказаў Мінай.

Сядаючы за сталом насупраць настаўніка, Мінай сказаў:

— Кажы праўду, чаму ўцякаў са школы?

— Сіл не маю цягнуць далей.

— Дзяцей вучыць не поле араць.

— Ого, вы не ведаеце, дзяцей вучыць яшчэ горш, чым поле араць. Арэш, маеш плуг і каня, а ў школе няма чытанак для старэйшых класаў.

— Ого, — здзівіўся Мінай. — Тут сабака пахаваны.

Настаўнік асмялеў:

— Як навучу правапісу, калі ад чацвёртага класа да сёмага няма граматыкі!? Але гэта яшчэ не ўсё. Прачытаю табе, Мінай, што напісана ў новай праграме школьных занняткаў:

«На ўроках прарабіць дасягненні сучаснай Польшчы. Распрацаваць тэмы прамысловых прадпрыемстваў. Новая Гута, Плоцкі камбінат, трубаправод «Дружба»...

Будзь разумны, знайдзі такія матэрыялы? У якіх беларускіх друках гэта напісана, калі нават падручнікаў няма!? Што зробім у такой сітуацыі?

— Уцякайма разам, — прамычаў Мінай.

— Я вам уцяку! — прыгразіла з калідора старажыха Наста. — Заўтра прыдуць у школу вучні, значыць, мне быць старажыхаю і настаўніцаю? Я буду ў печах паліць і геаграфіі вучыць?

— Праўда. Мой Ваня таксама ходзіць у школу! — адумаўся Мінай і дадаў: — Ты, мілы настаўнічку, пацярпі да канца школьнага года, а потым няхай куратару баліць галава.

Настаўнік задумаўся і сказаў:

— Пацярплю, але на канікулы ўцяку, і сам чорт мяне не знойдзе!

Дзядзька Лявон

ПАКУТА

Прафесар (заўважыўшы студэнта, што спаў за апошнім сталом): — Чаму вы спіце на лекцыі?

Студэнт (прахапіўшыся): — Хіба гэта сон? Гэта ж не сон, а адна пакута.

АДКАЗАЎ

Аднойчы разбіў бацька збанок, і смятана разлілася па брудным стале.

Бацька і кажа да сына:

— Вазьмі хлеб і вымаж смятану.

А сын яму:

— Я не свіння, а вы, як хочаце, то бярыце ешце.

Штраўс: «Давайце нам хутчэй атамную зброю, а не, дык мы вам стукнем гэтай дубінкай». («Ноес Дойчлянд»)

УСЯЧЫНА

УСЁ ЛЮДСКОЕ НАМ НЕ ЧУЖОЕ

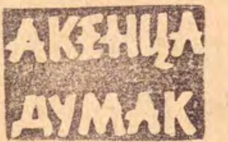
Кур'ёзы

Найкарацейшае апавяданне

Адна нью-йоркская газета абвясціла конкурс на самае кароткае апавяданне на сучасную тэму. Першую прэмію атрымаў аўтар такіх радкоў: «У аўтобусе адзін малады чалавек уступіў месца бабульцы. Ад здзіўлення тая страціла прытомнасць. Апрытомнеўшы, яна падзякавала юнаку. Тады той страціў прытомнасць».

Рукі перамогуць аднаго, веды — тысячу.

Казахская прыказка

■ Кажуць, каб пазбегнуць памылак у вылічэнні падаткаў, ГРН у Ялоўцы заказала электронны мозг. Аднак заказ не можа быць рэалізаваны, паколькі заказчыкі не маюць грошай на куплю гэтага цуда тэхнікі.

■ Кажуць, аграномы разлянівіліся ў цёплых агранамоўках: таму іх цяжка выцягнуць да людзей.

■ Кажуць, пажарніцкія ўлады ў Гайнаўцы не дазваляюць сухавальчанам закончыць будовы рамізы. Чаму? Будавалася на суха. А без вады — ні туды і ні сюды.

Спачатку падпіваў, потым пачаў крычаць не сваім голасам.

ДОРАГА ВЫЙДЗЕ

Сабралася адна самагоншчыца самагон гнаць, а малога сынка пасылае на вуліцу пільнаваць. А каб ён нікуды не пабег, гаворыць:

— Стой, Міколка, ды лічы, колькі людзей па вуліцы міма нашай хаты пройдзе. За кожнага дам табе па залатоўцы. А калі хто будзе да нас на панадворак заварочваць, хуценька крыкні мне.

Стаіць хлопчык ды й лічыць: «Раз залатоўка... Пяць па залатоўцы... Чатырнаццаць па залатоўцы...»

А потым сарваўся з месца, бяжыць і крычыць на ўсю вуліцу:

— Мама, мама! Ох і дарагі ж вам самагон выйдзе — я ўжо і так многа налічыў, а вунь, глядзіце, яшчэ й цэлы натоўп людзей з міліцыянерам да нас ідзе.

ПРЫЧЫНА

— Чаму гэта ў цябе, кум, такія боты парваныя?
— Бо я ж сам шавец...
— А кашуля чаму?
— Дык жа мая жонка краўчыха.

ТРАПНЫ АДКАЗ

Прафесар вядзе практычныя заняткі ў групе студэнтаў-медыкаў.

Расказваючы аб выкарыстанні жгута пры кравацёках, ён зазначае, што накладваць жгут трэба паміж ранай і сэрцам.

— А як мы робім у выпадку кровазліцця ў мозг? — пытаецца прафесар.

— Трэба накласці жгут на горла, — чуецца кароткі адказ.

ДЫПЛАМАТЫЧНАЕ ПАЛЯВАННЕ

— Нейк не відаць звярыны...
— Сапраўды, ужо даўно мела тут быць!..

СКЛОЧНІЦА У ПЕКЛЕ

— Усадзіце мяне ў супольны кацёл, бо я такую кашу завару, што ўсім вам моташна стане!

ЮЛЬЯН ТУВІМ

(З цыклу «Пробліскі геніяльнасці»).

Радыё — гэта цудоўнае вынаходніцтва. Адзін рух рукі — і нічога не чуваць.

*

Не тое мяне здзіўляе, што астраномы паадкрывалі розныя планеты, а тое, што яны нейкім чынам даведаліся пра іх назвы.

*

Пара — гэта вада ў парыве натхнення.

*

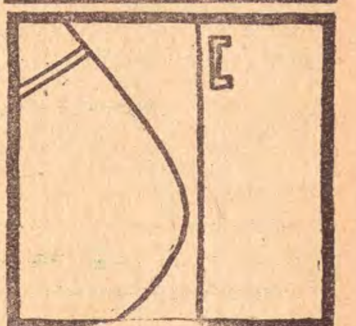
Скажы чалавеку, што на небе 978301246569998 зорак, — ён паверыць. А напішы: — «Асцярожна, пафарбавана!» — ён памацае пальцам і абавязкова вымажацца.

*

Слова «шчасце» не мае множнага ліку, а «няшчасце» — мае.

*

Кінь шчаслівчыка ў ваду — і ён выплыве з рыбай у зубах.

ШТО ГЭТА?

Падумай, а калі фантазія падвядзе цябе, тады скарыстай з развязкі, якую знойдзеш унутры нумара.

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе **Ані Якубоўскай** і **Ані Янушкевіч** з Гайнаўкі змяшчаем песню п.з.

Перелётные птицы

Стихи А. Фатьянова, музыка В. Соловьева-Седого

Мы, друзья, — перелётные птицы,
Только быт наш одним нехорош:
На земле не успели жениться,
А на небе жены не найдешь!

Припев:

Потому, потому что мы пилоты,
Небо наш... небо наш родимый дом.
Первым делом первым делом самолеты. (2 раза)
— Ну, а девушки? — А девушки потом.

Нежный образ в мечтах ты голубишь,
Хочешь сердце навек отдать
Нынче встретишь, увидишь, полюбишь,
А назавтра приказ — улетать.

Припев.

Что б с тоской в пути не встречаться,
Вспоминая про ласковый взгляд,
Мы решили, друзья, не влюбляться
Даже в самых красивых девчат.

Припев.

